

EGYHÁZ SZAVA

A SZENTMISE ÁLLANDO RÉSZEINEK ÚJ RENDJE

VI. Pál pápa ápr. 3.-án nagycsütörtökön írta alá „**Missale Romanum**” kezdetű apostoli konstitúcióját és benne meghatározta a szentmise állandó részeinek új rendjét. Az eddig használt misekönyvet a trienti zsinat utasítására V. Szent Pius pápa 1570-ben adta ki. Szerkesztői nagyrészt azt a liturgial rendet követték, amelyet a korai középkorban még Nagy Szent Gergely pápa határozott meg. Ennek a misekönyvnek egyes részeit a pasztorális igényeknek megfelelően már XII. Pius pápa is módosította, amennyiben a nagyheti szertartások rendjét megújította. A II. Vatikáni zsinat viszont a mise liturgiájának gyökeres reformját írta elő, sürgetve, hogy az új liturgia világosan mutassa meg a mise egyes részeinek sajátos természetét, ezek összefüggését és tegye könnyebbé a hívek tevékeny bekapcsolódását. A misekönyv reformját különben a liturgisták már régóta kívánták, hangoztatva, hogy az ősi liturgiai források és a keleti liturgia gazdagságának ismeretében olyan értékeket lehetne a mise liturgiájába beépíteni, amelyekért kár volna, ha az ismeretlenség homolyában maradnának.

A szentmise állandó részeinek új rendje a Szertartások Kongregációjának 1969 ápr. 6-i rendeletével jelent meg és használata ez év nov. 30-tól, azaz advent első vasárnapjától lesz kötelező.

Az előttünk lévő új miseordináriumnak két része van. Az első „*Institutio generalis Missalis Romani*” címmel a mise liturgiájára vonatkozó általános tudnivalókat tartalmazza, a második rész viszont a mise állandó részeinek az új rendjét határozza meg és az állandó liturgiai szövegeket közli. Az általános tudnivalók a korábbi rubrikák helyét foglalják el. E rész stílusa is a pasztorális igényeknek megfelelően inkább tájékoztató, mint apró előírásokban elvésző: a miséző papot nemcsak a szertartások elvégzésében, hanem megértésében és átélésében is segíteni akarja. Ennek a bevezető résznek nyolc fejezete van. Az I. fejezet a mise lényegére vonatkozó doktrinális összefoglalást tartalmazza. A II. fejezet sorba veszi a mise liturgiájának a részeit, mindegyiket doktrinális és rubrikai szempontból mutatja be és magyarázza. A III. fejezet azt foglalja össze, hogy mi hárul a liturgiából a papra, a népre, az oltárszolgára.

A IV. fejezet a nép jelenlétében és a nép jelenléte nélkül mondott és koncelebrált mise liturgiáját mutatja be és felsorolja a két színnel való áldozás módjait. Az V. fejezet a templomról, mint a szentmise helyéről szól,

a VI. fejezet viszont a templom berendezésével, a szent edényekkel és ruhákkal kapcsolatos tudnivalókat foglalja össze. A VII. fejezet a miseformula és a különböző olvasmányok, könyörgések és énekek kiválasztásában segíti a papot, míg a VIII. fejezet a votivmisékre és gyászmisékre vonatkozó tudnivalókat közli.

Miből olvassa majd a pap a szentmise változó részeit? Az olvasmányok kötetéből és a változó imák és énekek kötetéből. Vagyis az eddigi egy misekönyv helyett a jövőben a papnak három könyvet kell majd használnia, amint eddig a püspöki misékben volt szokásos. De egy kötetben kiadni mind a hármat nemcsak azért nem lehet, mert a lektionále három éves ciklusban közli az olvasmányokat, hanem azért sem, mert a nép jelenlétében mondott mise egyes imáit és olvasmányait nem az oltárnál, hanem a szediálíknál és az ambón mondják ill. olvassák.

Most pedig lássuk, hogy mi változik meg a mise állandó részeinek új rendje szerint. A bevezető rész, a felajánlás és a kenyértörés liturgiáját jelentősen módosították. Először is eltűnik a szertartásból a lépcsőima. A mise az introitus énekkel kezdődik. A pap és a nép keresztet vet, majd a pap köszönti a híveket. A köszöntés lehet a hagyományos — „Az Úr legyen veletek” — vagy lehet valamelyik azok közül a köszöntések közül, amelyekkel Szent Pál apostol leveleit megnyitotta. A nép válasza viszont mindig azonos: „Es a te lelkeddel.” A köszöntés után bűnbánati imádság következik, ezt a pap néhány buzdító szava előzheti meg. A bűnbánat kifejezése különböző formulákkal történhet. A kyriét és a glóriát a szokásos módon imádkozzák.

Erősen megváltoztatták az eddig felajánlásnak nevezett részt is. Mivel az igazi felajánlás eddig is a kánonban volt, ezért az új szertartásban az áldozati adományoknak az oltárra való helyezésekor a Szentírásból azokat az áldásimákat mondják, amelyek az Isten teremő hatalmáról emlékeznek meg és azt emelik ki, hogy az ember ajándékaival közreműködik a szentáldozat bemutatásában.

A kenyértörés és békecsók szertartása is módosult. A Mlatyánkot követő embolizmus, „Libera nos” rövidebb lett, nem történik benne említés a szentekről, és az Ur második eljövételéről való megemlékezéssel zárul, a nép pedig a keleti és protestáns liturgiákban annyira kedvelt szentírási fohással válaszol: „Mert tiéd az ország és hatalom . . .”. A kenyértörés előtt a pap elimádkozza az imát, amit eddig az áldozás előtti három ima közül elsőnek mondott: „Domine Jesu Christe . . .” majd a hívekhez fordul: „Az Úr békéje legyen veletek” szavakkal és felhívja őket, hogy egymást is az Úr békéjében köszöntsék. A hívek a püspöki kar által meghatározandó módon fejezhetik majd ki, hogy Krisztus békéjében szeretik egymást. A kenyértörés csak ezután következik. A miseostya nagyobb lesz, annyira, hogy a híveknek legalább egy részét a mise közben átváltoztatott nagy ostyának a darabkáival áldoztatják meg. Az „Uram, nem vagyok méltó” fohászt is csak egyszer mondja a nép, miután a pap az áldoztatás megkezdése előtt kezében az

ostyával ezt mondta „Ime az Isten báránya”. Az áldozás és az áldoztatás szertartása nem változott. Kisebbségi változások vannak azonban a római mise-kánonban. Először is az átváltoztatás szavait úgy módosították, hogy mind a négy kánonban azonosak legyenek. A római kánon imáinak a zárójelét „Per Christum Dominum Nostrum” zárójelbe tették, aki akarja elhagyhatja. Mind a „Communicantes” mind a „Nobis quoque” imában csak a biblikus nevű szentekről, az elsőt tehát a szentséges Istenanyáról, Szent Józsefről, Szent Péter, Pál és András apostolokról, a másodikban pedig Keresztelő Szent Jánosról, Szent István első vértanúról, Szent Mátyás és Barnabás apostolról kell megemlékezni, a többi eddig felsorolt szentnek a neve zárójelbe került, vagyis e nevek elhagyhatók. Így a római kánon is egységesebb lett. Ami az olvasmányokat illeti — az ószövetségi szent könyvekből is sok rész kap helyet a liturgiában, az evangéliumot ugyanis két olvasmány előzi meg és az első mindig az ószövetségi szentírásból lesz. Vasárnap a szentbeszéd kötelező, hétköznap ajánlatos. Természetesen ez a népmisére vonatkozik. Amikor a pap a nép bekapcsolódása nélkül, vagy szükség esetén teljesen egyedül misézik, a szertartások és szövegek ennek megfelelően módosulnak.

ÚJ EGYHÁZI NAPTÁR

Máj. 9-én jelent meg VI. Pál pápa „Mysterii Paschalis” kezdetű **motu proprio** kiadott apostoli levele. Ezzel a katolikus egyház feje bevezeti az egyházi év és a római katolikus egyházi naptár-reformját. A pápa reformrendeletének 1970. jan. 1-én lépnek életbe.

A reform lényegét így foglalhatjuk össze: az egyházi év eddigi beosztását lényegében meghagyták, de a Krisztus-misztérium központi jellegét jobban kidomborították. A húsvét változó ünnep maradt annak ellenére, hogy VI. Pál pápával és Athenagoras ökumenikus pátriárkával együtt számos egyházfő kívánja e probléma megoldását. E megoldás csak több év után várható. Főként az ortodox egyház egyetemes zsinatának a döntését kell majd figyelembe venni. Az ortodoxia ugyanis egyetemes zsinatán tárgyalni kívánja a húsvét rögzítésének a problémáját. A nagyböjtöt bevezető, „septuagesima” időszak az egyházi évből eltűnt, a húsvéti időszak is csak pünkösd ünnepéig tart. A vasárnapok tekintélye is megnövekedett, amennyiben a vasárnap liturgiáját csak a legnagyobb ünnepek liturgiája szoríthatja ki.

A szentek ünnepeinek a számát jelentősen csökkentették. Pl. eddig májusban 22 szentnek az ünnepét ülte meg liturgiájában a római katolikus egyház, a naptárreform életbelépése után viszont csak 5 szentnek lesz emléknapja. Az új naptárba csak azoknak a szenteknek az ünnepét, ill. kötelező vagy szabad megemlékezését vették fel, akiknek létezését mindenféle legendától függetlenül a történettudomány igazolni tudta. Mintegy 30 azoknak az eddigi naptárban jelölt szenteknek a száma, akikről az új naptárban említés